

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ સમક્ષ

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૩૭૨૩ ઓફ ૨૦૨૦

સાથે

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૩૮૪૯ ઓફ ૨૦૨૦

સાથે

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૪૪૯૯ ઓફ ૨૦૨૦

સાથે

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૪૪૯૩ ઓફ ૨૦૨૦

મંજૂરી અને સહિ માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી સંદીપ એન. ભટ્ટ

=====

અહેવાલ આપવા માટે મંજૂરી	હા.	ના.

જયંત ઢ્રારકાદાસ પટેલ

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યો.

ઉપસ્થિતિ:

સુશ્રી નિરાલી વાય ઓઝા અને શ્રી અનુરાગ આર. રાઠોર, વકીલ

અરજદાર

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧,૨,૩ માટે શ્રી હેનીલ એમ. શાહ-રાજ્ય સત્તામંડળો

પ્રતિવાદી નંબર ૪-જી. પી. એસ. સી. માટે સુશ્રી રૂપલ આર. પટેલ (૧૩૬૦)

કોરમ:માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી સંદીપ એન. ભટ્ટ

તારીખ:૦૧/૦૮/૨૦૨૫

સામાન્ય મૌખિક ચુકાદો

૧.૧ આ તમામ અરજીઓમાં કાયદા અને તથ્યોના સમાન પ્રશ્નનો સમાવેશ થતો હોવાથી, સંબંધિત પક્ષો માટે વિદ્વાન વકીલો દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો અને ઉઠાવવામાં આવેલા દાવાઓ સમાન અને સામાન્ય છે અને અરજદાર સમાન છે, વિદ્વાન વકીલોની સંમતિ સાથે, આ તમામ બાબતોની સુનાવણી આ અદાલત દ્વારા એકસાથે કરવામાં આવે છે.

૧.૨ આ અરજીઓ એક અરજદાર દ્વારા ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ અને ૩૧૧ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે સાથે વન અને પર્યાવરણ વિભાગના સંયુક્ત સચિવ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા તારીખ ૦૩.૦૪.૨૦૧૮, ૨૧.૦૪.૨૦૧૭, ૧૨.૦૨.૨૦૨૦ અને ૧૪.૦૭.૨૦૧૭ ના વિવાદિત આદેશોને અટકાવવાની અને રદ કરવાની તેમજ તમામ પરિણામી નિવૃત્તિ લાભો સાથે પેન્શન, પેન્શનની બાકી રકમની ચૂકવણી કરવાની વિનંતી કરવામાં આવી છે.

૨. વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા.તાત્કાલિક પરત કરી શકાય તેવો નિયમ.વિદ્વાન વકીલોની સંમતિ સાથે, આ અરજીઓ આખરે એકસાથે નક્કી કરવામાં આવે છે.

૩.૧ અરજદાર વતી જાણીતા વકીલ વાચ. ઓઝા અને શ્રી અનુરાગ આર. રાઠોડે રજૂઆત કરી છે કે સત્તાવાળાઓએ ખૂબ જ અન્યાયી રીતે, તેમની સેવાના છેદા દિવસે અરજદારને છ આરોપપત્રો સોંપ્યા હતા, જે લગભગ ચાર વર્ષ પહેલાં બનેલી એક ઘટના માટે અન્યાયી છે, જે અન્યાયી છે; અને સત્તાવાળાઓ એ પાસાને ધ્યાનમાં લેવામાં નિષ્ફળ ગયા કે અરજદાર લગભગ ૩૧ વર્ષના સમયગાળા માટે નિર્દોષ રેકૉર્ડ સાથે સેવામાં હતા અને આશ્ચર્યજનક રીતે, તમામ આરોપપત્રો અરજદારને આપવામાં આવ્યા હતા; અને સત્તાવાળાઓએ અરજદાર સામે રૂ. ૫ વર્ષ માટે રૂ. ૨૦૦૦/-, ૪ વર્ષ માટે રૂ. ૨૦૦૦/-, પેન્શન પર રોક અને ૩ વર્ષ માટે રૂ. ૧૦૦૦/- અનુક્રમે; અને ગુજરાત સિવિલ સર્વિસીસ (પેન્શન) નિયમો, ૨૦૦૨ (ટૂંકમાં 'નિયમો, ૨૦૦૨') ના નિયમ ૨૩ની પ્રશંસા કર્યા વિના, સત્તામંડળે વિવાદિત આદેશો પસાર કર્યા છે; અને ગુજરાત સિવિલ સર્વિસીસ (શિસ્ત અને અપીલ) નિયમો, ૧૯૭૧ (ટૂંકમાં 'નિયમો, ૧૯૭૧') ના નિયમો ૮ અને ૧૦નું પાલન કર્યા વિના સત્તામંડળે વિવાદિત આદેશો પસાર કર્યા છે; અને વિવાદિત આદેશો લગભગ રૂ. સત્તામંડળને વિભાગીય તપાસ પૂર્ણ કરવામાં સાત વર્ષનો વિલંબ થયો હતો, જે નિયમો, ૧૯૭૧ના નિયમો ૮ અને ૯ મુજબ ૧૮૦ દિવસની અંદર પૂર્ણ થવી જોઈએ; અને સરકારી ઠરાવ તારીખ ૨૮.૦૭.૧૯૯૩ મુજબ ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ (ટૂંકમાં 'જી. પી. એસ. સી.') ની ભલામણ જરૂરી હોય તેવા કિસ્સાઓમાં, આવી ભલામણ પ્રાપ્ત થયાના ૩૦ દિવસની અંદર લેવી જોઈએ, પરંતુ વર્તમાન કેસમાં, ભલામણ

૧૫.૦૯.૨૦૧૬ પર માંગવામાં આવી હતી અને જી. પી. એસ. સી. એ ૨૮.૧૧.૨૦૧૭ પર જવાબ આપ્યો હતો અને તે ૩૦ દિવસથી વધુ છે; અને અરજદાર સામે શરૂ કરવામાં આવેલી પૂછપરછની સંખ્યા તે જ દિવસે, જે પોતે ઉત્તરદાતાઓની કાર્યપદ્ધતિ દર્શાવે છે.

૩.૨ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે દસ્તાવેજો વગેરેને મંજૂરી આપવાની વાત આવે ત્યારે તે અરજદાર નથી કે જે અંતિમ સત્તાધિકારી છે, પરંતુ તે નાયબ વન અધિકારી છે કે જેમણે અરજદારે મંજૂરી માટે મોકલ્યા પછી તમામ વાઉચર્સ, બિલ વગેરેને મંજૂરી આપી હતી; અને શિસ્ત અધિકારી સંબંધિત સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે; અને તે નિયમો, ૨૦૦૨ના નિયમ ૨૪ (૨) (બી) ની લાગુ પડતી ટાળવાના દૃષ્ટિકોણથી, જે આવી સંસ્થા પહેલાં ચાર વર્ષથી વધુ સમય પહેલાં બનેલી કોઈપણ ઘટના અંગે વિભાગીય કાર્યવાહી પર પ્રતિબંધ મૂકે છે; અને પ્રતિવાદી અધિકારીઓએ મનસ્વી રીતે કામ કર્યું છે. વર્તમાન કેસમાં; અને તે કે વિવાદિત આદેશો બિન-ભાષી આદેશો છે અને વર્ષ ૨૦૧૭, ૨૦૧૮ અને ૨૦૨૦ એટલે કે પસાર કરવામાં આવ્યા છે. નિવૃત્તિની તારીખથી આશરે ૭ થી ૮ વર્ષ પછી; અને તે પેન્શન એ કાર્યવાહીનું સતત કારણ છે અને અરજદારને પેન્શનની ચુકવણી ન કરવી એ ભારતના બંધારણની કલમ ૨૧ અને ૩૦૦ A નું ઉલ્લંઘન છે અને તે કર્મચારીનો નોંધપાત્ર અધિકાર છે; અને પેન્શનનો ઇનકાર એ વ્યક્તિગત રીતે નહીં પણ

રેમમાં અધિકારનું ઉલ્લંઘન છે; અને નિયમો, ૧૯૭૧ ના નિયમ ૯ (૧૭) નું પાલન ન કરવું.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદાર ૩૦.૧૧.૨૦૧૧ પર નિવૃત્ત થયો છે, હાલમાં તે ૭૨ વર્ષનો છે અને તેને પેન્શન મળી રહ્યું નથી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ અરજીઓને મંજૂરી આપી શકાય છે.

૩.૩ તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં, તેઓએ નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે:

(૧) ૨૦૧૬ (૦) GUJ SC ૧૯૮૭-વી. પી. જિંજુવાડિયા વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય

(૨) ૨૦૧૭ (૦) જી. પી. યુ. જી. યુ. જે. એસ. સી. ૧૫૬૧૦-અલી મિયા ગુલામ રસૂલ શેખ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય

(૩) ૨૦૧૬ (૦) જી. એચ. સી. ૩૩૦૨૨-એચ. એસ. ગોસાઈ વિરુદ્ધ ગુજરાત પાણી પુરવઠા અને ગટર વ્યવસ્થા બોર્ડ

(૪) ૨૦૧૭ (૦) એઆઈજેઈએલ-એચસી ૨૩૮૧૩૧- કે. સી. મહેતા વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય

(૫) ૨૦૧૬ (૦) એઆઈજેઈએલ-એચસી ૨૩૭૦૭૧- એન. આર. પરદેશી વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય

૪.૧ તેનાથી વિપરીત, રાજ્ય વતી વિદ્વાન એ. જી. પી. શ્રી હેનિલ એમ. શાહે આ અરજીઓનો ઉગ્ર વિરોધ કર્યો છે.તેમણે રાજ્ય સત્તામંડળો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા જવાબમાં સોગંદનામા તરફ આ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું છે અને રજૂઆત કરી છે કે હાલની અરજીઓ આ આધાર પર સમર્થનપાત્ર નથી કે અરજદાર પાસે નિયમો, ૧૯૭૧ના નિયમ ૧૮ હેઠળ વૈકલ્પિક અસરકારક ઉપાય છે; અને આ અરજીઓ વિલંબ અને ત્રણ વર્ષના વિલંબથી પીડાય છે; અને અરજદાર ત્રણ વર્ષના સમયગાળા માટે અસામાન્ય રીતે બેદરકારી, સુસ્ત અને આળસુ રહ્યો છે અને નોંધપાત્ર સમય વીતી ગયા પછી આ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો છે; અને નિયમો ૧૯૭૧ના નિયમો ૯, ૧૦ અને ૧૧ હેઠળ પસાર કરવામાં આવેલા વિવાદિત આદેશોની માંગ નથી. ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ અસાધારણ અને વિવેકાધીન અધિકારક્ષેત્રની ક્વાયતમાં આ અદાલત દ્વારા કોઈપણ હસ્તક્ષેપ; અને અરજદારે આરોપપત્રને પડકાર્યો નથી અને આ રીતે આરોપ કાયદામાં અંતિમતા પ્રાપ્ત કરી છે; અને તે રેકૉર્ડ પરથી સ્પષ્ટ થઈ ગયું છે કે અરજદારે રાજ્ય સરકારને ભારે નુકસાન પહોંચાડ્યું છે અને સરકારના ભંડોળનો દુરુપયોગ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે, જે સત્તાવાળાઓ દ્વારા સાબિત થાય છે; અને અરજદાર સામે બનાવટી વાઉચર્સ બનાવીને સરકારી ભંડોળની હેરાફેરી કરવા અંગે ગંભીર આરોપો લગાવવામાં આવ્યા છે અને તે રીતે અન્ય લોકો પાસેથી રકમ વસૂલવામાં આવી છે અને તેની ફરજોમાં બેદરકારી દાખવી છે. અને ખેતીની કાર્યવાહીમાં બેદરકારી, પ્રામાણિકતાનો અભાવ વગેરે.; અને

સત્તાવાળાઓએ નિયમો અનુસાર પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યું છે અને જી. પી. એસ. સી. પાસેથી યોગ્ય સલાહ મેળવ્યા પછી, વિવાદિત આદેશો પસાર કર્યા છે.

૪.૨ તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે અરજદાર દર્શાવી શક્યો નથી, અને હકીકતમાં, વિનંતી પણ કરી નથી કે સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશો અધિકારક્ષેત્ર વગરના છે અથવા કાયદાના કોઈપણ સિદ્ધાંતો અથવા કાયદાની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરે છે; અને અરજદારે આ અદાલતના નિરીક્ષણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કર્યો નથી; અને નિયમો, ૧૯૭૧ હેઠળ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને પડકારતી હાલની અરજીઓ વિચારણા પાત્ર નથી; અને દુર્લભ અને અપવાદરૂપ સંજોગોમાં, જ્યાં સુધી સજાની માત્રાની વાત છે ત્યાં સુધી અદાલત દખલ કરી શકે છે અને અરજદાર સામે લગાવવામાં આવેલા સાબિત થયેલા આરોપોને જોઈ શકે છે; અને પૂરતી તકો પૂરી પાડવામાં આવી છે. અરજદારને તેમણે રજૂઆત કરી છે કે આ અરજીઓ રદ થઈ શકે છે.

૪.૩ પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં તેમણે નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે.

(i) ૨૦૨૪ (૦) એઆઈજેઈએલ-એચસી ૨૪૭૮૫૮-હરિવદન પરશોત્તમભાઈ પટેલ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય

(ii) ૨૦૨૦ (૦)એઆઈજેઈએલ-એસસી ૬૫૭૦૬-ચેરમેન/મેનેજિંગ
ડિરેક્ટર, યુ. પી. પાવર કોર્પોરેશન લિમિટેડ, વિરુદ્ધ રામ ગોપાલ

૫.૧ ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગના વિદ્વાન વકીલ આર. પટેલએ રજૂઆત કરી છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૪-જી. પી. એસ. સી. ની ભૂમિકા મર્યાદિત છે જેને અરજદાર પર લાદવામાં આવી શકે તેવી સજાના પરિમાણના પાસા પર સરકારને સલાહ આપવા માટે મુક્ત કરવી પડશે, જે તેની સામે સાબિત થયેલા આરોપોની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં રાખીને; અને વિભાગીય તપાસના નિષ્કર્ષ પર, નિયમ મુજબ, શિક્ષાના પ્રમાણના પાસા પર શિસ્ત અધિકારી દ્વારા જી. પી. એસ. સી. ની સલાહ માંગવામાં આવી હતી; અને તે કે અરજદાર સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોની ગંભીરતા અને ગંભીરતાને ધ્યાનમાં રાખીને, થોડી બેદરકારી અને ફરજમાં બેદરકારી, સરકારને થયેલ નાણાકીય નુકસાન, ફરજો નિભાવવામાં પ્રામાણિકતાનો અભાવ અને વિભાગ દ્વારા પ્રસ્તાવિત સજા જી. પી. એસ. સી. દ્વારા પર્યાપ્ત ન લાગતાં શિસ્ત સત્તાધિકારી દ્વારા સજા લાદવા માટે આપવામાં આવેલા માન્ય કારણોને ધ્યાનમાં રાખીને, જી. પી. એસ. સી. એ તેની સલાહ આપી અને તે મુજબ સજા લાદવામાં આવી; અને ભારતના બંધારણની કલમ ૩૨૦ (૩) (સી) તેમજ નિયમને ધ્યાનમાં રાખીને શિસ્ત સંબંધિત બાબતોના સંદર્ભમાં જી. પી. એસ. સી. ની સલાહ લેવી અનિવાર્ય છે.

૧૨ ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ (પરામર્શમાંથી મુક્તિ), ૧૯૬૦.

પ.ર તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે, તેમ છતાં, જી. પી. એસ. સી. ના વર્ગ-૧ અને વર્ગ-૨ના અધિકારીઓ દ્વારા અનુસરવા માટે કોઈ પદ્ધતિ નક્કી કરવામાં આવી નથી, જેમની સામે, સૂચના, ઠરાવ અથવા પરિપત્ર દ્વારા તપાસ કર્યા પછી, સરકારે સલાહ માંગી છે; અને જી. પી. એસ. સી. તેના વિવેકબુદ્ધિથી અને કેસની ગુણવત્તાને ધ્યાનમાં રાખીને, કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી સરકાર દ્વારા પ્રસ્તાવિત સજા વધારવા અથવા ઘટાડવાની સલાહ આપે છે, અનુશાસનાત્મક તપાસના સંબંધમાં સૂચવવામાં આવેલા નિયમો, ગુનેગારને પૂરી પાડવામાં આવેલી પૂરતી તક, તેના બચાવ માટે, સરકારને થયેલ નાણાકીય નુકસાન સરકારના નિયમોનું ઉલ્લંઘન, આરોપોની ગંભીરતા અને સજાની માન્યતા વગેરે.; અને કે જી. પી. એસ. સી. ની ભૂમિકા અપીલની નથી, પરંતુ તે સલાહની પ્રકૃતિમાં છે, જે સરકાર દ્વારા સ્વીકારવામાં અથવા નકારી શકાય છે, અને તે સરકાર માટે બંધનકર્તા નથી; અને સરકારી ઠરાવ તારીખ ૨૦.૦૭.૧૯૯૩ માં નિર્ધારિત સમય અવધિ એક માર્ગદર્શિકા છે, જે પ્રકૃતિમાં ફરજિયાત નથી; અને અરજદારને નિયમો, ૨૦૦૨ ના નિયમ ૨૪ ને ધ્યાનમાં રાખીને સજા સાથે લાદવામાં આવ્યો છે; અને આ અરજીઓમાં જી. પી. એસ. સી. એક ઔપચારિક પક્ષ છે, કારણ કે અરજદારે જી. પી. એસ. સી. સામે કોઈ રાહતનો દાવો કર્યો નથી. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે યોગ્ય આદેશો પસાર થઈ શકે છે.

૬.૧ મેં સંબંધિત પક્ષો માટે વિદ્વાન વકીલો દ્વારા કરવામાં આવેલી હરીફ રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધી છે.મેં રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ દસ્તાવેજોનો અભ્યાસ કર્યો છે, જેમાં હરીફ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા જવાબમાં દાખલ કરાયેલ સોગંદનામું પણ સામેલ છે.રેકૉર્ડ્સ પરથી, આ અદાલત સમક્ષ જે ચિત્ર સામે આવ્યું છે તે એ છે કે, અરજદારને તેની નિવૃત્તિના આરે રહેલા સત્તાવાળાઓ દ્વારા ગેરવર્તણૂક, બેદરકારી, ફરજમાં બેદરકારી અને વિશાળ સરકારી ભંડોળના ઉચાપત માટે છ અલગ અલગ આરોપપત્રો જારી કરવામાં આવ્યા હતા.અરજદાર ૩૦.૧૧.૨૦૧૧ પર નિવૃત્તિ લઈને નિવૃત્ત થયો છે.અરજદાર દ્વારા ઉદ્ધેખિત આ અરજીઓની આરોપપત્રોની સંબંધિત વિગતો નીચે મુજબ છે.

શ્રી. નં.	તારીખ ચાર્જશીટ	સમયગાળો ચાર્જ	ચાર્જની વિગતો
૧.	૦૮.૧૧.૨૦૧૧ (૨૦૨૦નું એસસીએ- ૩૭૨૩)	૦૪.૧૦.૨૦૦૭ ૧૩.૦૫. ૨૦૧૦ પર	૧. પ્રાદેશિક વાવેતરમાં અનિયમિતતા અને તેમની ફરજો નિભાવવામાં બેદરકારી ૨. સરકારી ભંડોળનો વ્યય અને જેથી સરકારને નુકસાન થાય છે

૨.	૨૮.૧૧.૨૦૧૧ (એસસીએ-૧૪૪૯૯૨૦૨૦)	૦૪.૧૦.૨૦૦૭ માટે ૧૩.૦૫.૨૦૧૦	૧. સરકારી ભંડોળનો દુરુપયોગ એકત્ર કરેલા લાકડાના બિડ દ્વારા ઉછેરવામાં આવે છે હોબર્નમેન્ટડેપોટ, વહેંચણી વિનાનું જથ્થોથેનિયોરિજિનલ માઉન્ટીન મૂળ બિડ સ્લિપ અને એકમાં કામ કરતું નથી યોગ્ય અને ન્યાયી રીત ૨.અજાણતા આ વાત છુપાવી અયોગ્ય કૃત્ય, અરજદારે બહાર પાડ્યું & પ્રિન્ટ કરેલ બિડસ્લિપ્સવ્હેરબાયમાઉન્ટ કેન્દ્રમાં રહેલા મૂળ વતનીઓમાંથી ઊભા થયેલા અને આવા રેકૉર્ડ પાછળ ઉમેરવામાં આવ્યા હતા છેતરપિંડી કરવાના દષ્ટિકોણથી તારીખવાળી રીત સરકાર
૩.	૨૮.૧૧.૨૦૧૧ (એસસીએ -	૦૪.૧૦.૨૦૦૭ માટે ૧૩.૦૫.૨૦૧૦	૧.નાણાકીય નિયમોનું ઉદ્ધંધન શિસ્તનું પ્રદર્શન કંડકિંટગહિમેલિફિનામેત્રોટ

	૧૩૮૪૯ ની ૨૦૨૦)	૦	એક અધિકારીને યોગ્ય ૨. સ્થિતિનો દુરુપયોગ અને કારણભૂત સરકાર દ્વારા નાણાકીય સહાય રોપાઓનું વિતરણ વગેરે. ૩.બેદરકારી દર્શાવવી વાવેતરની પ્રક્રિયામાં બેદરકારી અને અલ્સોકોનડક્ટીંગિમસેલફિનેમેનર
			અધિકારીઓની ગેરહાજરી ૪. કાયમી મંજૂર ભથ્થું આપવામાં આવ્યું હોવા છતાં ડુપ્લિકેટ મુસાફરી ભથ્થું બિલ બનાવ્યું.
૪.	૨૫.૧૦.૨૦ ૧૧ (એસસીએ- ૧૪૪૯૩ ની ૨૦૨૦)	૦૪.૧૦.૨૦૦ ૭ ૧૩.૦૫. ૨૦૧૦ પર	૧. જોકે કોઈ ચુકવણી કરવામાં આવી ન હતી, તેમ છતાં અરજદારે બનાવટી વાઉચર/દસ્તાવેજ બનાવ્યા હતા, જેનાથી સરકારી ભંડોળના ઉચાપતનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો.

૬.૨ તદ્દનુસાર, વિભાગીય તપાસ હાથ ધરવામા આવે છે અને અરજદારને સંબંધિત તપાસ અધિકારી સમક્ષ પોતાનો કેસ રજૂ કરવા માટે પૂરતી તક આપ્યા પછી, તપાસ અધિકારી/ઓ વિભાગ સમક્ષ અહેવાલ/ઓ રજૂ કરે છે.અરજદારે

તે સમયે કોઈ પણ મંચ સમક્ષ વિભાગીય તપાસની કાર્યવાહીની કાયદેસરતા અથવા સત્યતા અથવા શરૂઆતને પડકાર્યો ન હતો.

૬.૩ ઉપરોક્ત તપાસ અહેવાલોના સંદર્ભમાં વિભાગે અરજદારને કારણદર્શક નોટિસ ફટકારી છે.અરજદારે તેના પર વાંધો ઉઠાવ્યો છે.

૬.૪ નિયમો/પ્રક્રિયા અનુસાર, અરજદાર વર્ગ-૧/વર્ગ-૨ ની શ્રેણીમાં આવે છે, તેથી વિભાગે જી. પી. એસ. સી. ને પત્ર મોકલીને સલાહ માંગી છે.

૬.૫ જી. પી. એસ. સી. એ, અપીલ અધિકારી નહીં પણ સલાહકાર અધિકારી હોવાને કારણે, એક સજા સિવાય, વિભાગ દ્વારા સૂચવ્યા મુજબ સજાની પુષ્ટિ કરવાની સલાહ આપી છે.જી. પી. એસ. સી. એ વિભાગને સલાહ આપી છે કે એક કેસમાં ૩ વર્ષ માટે પેન્શનમાં રૂ. ૧,૦૦૦/- ની કપાતની સજામાં વધારો કરવામાં આવે, તે ૧૦૦% પેન્શનમાં કાપ હોવો જોઈએ.

૬.૬ સજાના સંદર્ભમાં વિભાગે અરજદારને કારણદર્શક નોટિસ ફટકારી છે.અરજદારે પણ આવો જ જવાબ આપ્યો છે.આખરે વિભાગે સજાના આદેશો પસાર કર્યા છે.જેની વિગતો નીચે મુજબ છે.

શ્રી. નં.	તારીખ ચાર્જશીટ	ઓર્ડરની તારીખ સજા	સજાની વિગતો
૧.	૦૮.૧૧.૨૦૧ ૧	૦૩.૦૪.૨૦૧૮	રૂ. ૪,૦૦૦/- ૫ વર્ષ માટે
૨.	૩૦.૧૦.૨૦૧ ૧	૨૧.૦૪.૨૦૧૭	૫ વર્ષ માટે રૂ. ૨,૦૦૦/-
૩.	૨૯.૧૧.૨૦૧ ૧	૧૨.૦૨.૨૦૨૦	૧૦૦% પેન્શનમાં ઘટાડો
૪.	૧૪.૦૭.૨૦૧ ૭	૨૫.૦૯.૨૦૧૧	રૂ. ૧,૦૦૦/- ૩ વર્ષ માટે

૬.૭ અરજદારે જી. પી. એસ. સી. દ્વારા સૂચવ્યા મુજબ સજાના કોઈપણ આદેશ અને/અથવા સજાની પુષ્ટિને પડકાર્યો ન હતો. વિભાગીય પ્રક્રિયાના દરેક તબક્કે અરજદારને કારણદર્શક નોટિસો આપવામાં આવી હતી, જેને અરજદાર દ્વારા તેને સૌથી વધુ જાણીતા કારણો માટે કોઈ સત્તાધિકારી અથવા મંચ સમક્ષ પડકારવામાં આવતી નથી.

૬.૮ ઉપર નોંધ્યા મુજબ, સજાના આદેશો વર્ષ ૨૦૧૭/૨૦૧૮ ના છે અને એક ૨૦૨૦ નો છે, અરજદાર લગભગ ત્રણ વર્ષ સુધી ઉપરોક્ત સજા પર નિષ્ક્રિય રહે છે. અરજદારે વર્ષ ૨૦૨૦માં આ અદાલત સમક્ષ વર્ષ ૨૦૧૭/૨૦૧૮ ની સજાના ઉપરોક્ત વિવાદિત આદેશોને સીધા પડકાર્યા છે અને આ રીતે જૂના કારણને પુનર્જીવિત કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે.

૬.૯ નિયમો, ૧૯૭૧ના નિયમ ૧૮ હેઠળ, અરજદાર માટે વૈકલ્પિક ઉપાય ઉપલબ્ધ છે, જેનો અરજદારે લાભ લીધો ન હતો અને આ અરજીઓ દાખલ કરીને સીધા જ આ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો હતો.તેથી આ જ આધાર પર, આ અરજીઓ રદ કરવાની જરૂર છે.

૭.૧ ઉપર નોંધાયેલા સાબિત થયેલા આરોપોની ગંભીરતાને જોતાં, અરજદાર જવાબદાર અધિકારી હોવાથી, આ અદાલતને લાગે છે કે અરજદારે સાબિત થયેલી પોતાની ફરજ બજાવી નથી અને આ રીતે વિશાળ સરકારી ભંડોળનું ઉચાપત કર્યું છે.આ તબક્કે, આ અદાલત આ પાસાઓ પર પોતાનું મન ખોલવું યોગ્ય માનતી નથી, પરંતુ એ નોંધવામાં પણ સંકોચ કરતી નથી કે અરજદારે યોગ્ય રીતે કામ કર્યું નથી તે ફરજ છે.

૭.૨ આ તબક્કે હરિવદનના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવો ફળદાયી રહેશે

વર્ષ ૨૦૨૪ (૦) એ. આઈ. જે. ઈ. એલ.-એચ. સી. ૨૪૭૮૫૮માં પરશોત્તમભાઈ પટેલ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્યનો અહેવાલ, ખાસ કરીને તેના પેરા ૬.૧,૨.૨ અને ૭, જે નીચે મુજબ છે.

“ ૬.૧ ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરતી વખતે, આ અદાલતે શિસ્ત અધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવેલી વિભાગીય કાર્યવાહી/સજામાં દખલ કરવી જોઈએ કે નહીં, તે ચેન્નાઈ મેટ્રોપોલિટન (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સારી રીતે વર્ણવવામાં આવ્યું છે, જેને વિદ્વાન એ. જી. પી. <આઈ. ડી. ૧> દ્વારા સેવામાં દબાવવામાં આવે છે, જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સ્પષ્ટપણે ગેરહાજરીને ગંભીર ગેરવર્તણૂક ગણાવી છે. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે અને ચુકાદો આપ્યો છે:

૨૨. અમે ભારપૂર્વક ટાંક્યું છે કારણ કે અમે એવું વિચારવા માટે તૈયાર છીએ કે અદાલતે ફરજ પ્રત્યે સમર્પણની નિષ્ફળતા અથવા સરકારી કમ ચારીની અયોગ્ય વર્તણૂકના આરોપ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, અસંસ્કારી દ્રષ્ટિકોણ વ્યક્ત કર્યો છે અને આગળ વિદ્વાન ન્યાયાધીશોએ પણ અભિપ્રાય આપ્યો છે કે એવા અનિવાર્ય સંજોગો હોઈ શકે છે જે કર્મચારીના નિયંત્રણની બહાર હોય. તે સિવાય, ઉપરોક્ત કેસમાં હકીકતો અલગ હતી કારણ કે અમુક પ્રસંગોએ અપીલકર્તાને હાજરી રજિસ્ટર પર સહી કરતા અટકાવવામાં આવ્યા હતા અને તેમની ગેરહાજરી અવારનવાર થતી હતી. તે સિવાય,

તેમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે શિસ્ત અધિકારી તરફથી એવા નિષ્કર્ષ પર આવવું ફરજિયાત છે કે ગેરહાજરી ઇરાદાપૂર્વકની છે.ચુકાદાની યોગ્ય સમજણ પર અમારો અભિપ્રાય છે કે ઉપરોક્ત કેસમાં વ્યક્ત કરવામાં આવેલો મત નિયમની સ્થિતિ, કર્મચારી સામે લાદવામાં આવેલા આરોપની પ્રકૃતિ અને તપાસ દરમિયાન રેકૉર્ડ પર આવેલી સામગ્રીને લગતા ઉપરોક્ત કેસની હકીકતો સુધી મર્યાદિત હોવો જોઈએ.કાયદામાં એક સંપૂર્ણ દરખાસ્ત તરીકે એવું ન કહી શકાય કે જ્યારે પણ લાંબી અનધિકૃત ગેરહાજરી હોય, ત્યારે શિસ્ત અધિકારી તરફથી તે તારણ નોંધવું ફરજિયાત છે કે કર્મચારી ગેરહાજર રહેવા માટે અનિવાર્ય સંજોગો બતાવવામાં નિષ્ફળ જાય તો પણ ઉપરોક્ત ગેરહાજરી ઇરાદાપૂર્વકની છે.

૨૩. આ સંદર્ભમાં, તે અનધિકૃત ગેરહાજરી અને આ અદાલત દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલા અભિપ્રાયને લગતા કેટલાક અન્ય અધિકારીઓનો સંદર્ભ આપે તેવું લાગે છે.પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ ડૉ. પી. એલ. સિંગલા [૧૧] માં અદાલતે અનધિકૃત ગેરહાજરીનો સામનો કરતા આ રીતે જણાવ્યું છે: –

અનધિકૃત ગેરહાજરી (અથવા વધુ પડતી રજા) એ શિસ્તભંગનું કાર્ય છે. જ્યારે પણ કોઈ કર્મચારી દ્વારા અનધિકૃત ગેરહાજરી હોય, ત્યારે નોકરીદાતા માટે બે અભ્યાસક્રમો ખુલ્લા હોય છે. પ્રથમ એ છે કે ગેરવર્તણૂકને માફ કરવામાં આવી હોય તેવી ઘટનામાં બિનઅધિકૃત ગેરહાજરીના સમયગાળા માટે સમજૂતી સ્વીકારીને અને રજા મંજૂર કરીને અનધિકૃત ગેરહાજરીને માફ કરવી. બીજું છે અનધિકૃત ગેરહાજરીને ગેરવર્તણૂક તરીકે ગણવી, તપાસ કરવી અને ગેરવર્તણૂક માટે સજા લાદવી.

૨૬. આમ, કર્મચારી દ્વારા ગેરવર્તણૂક તરીકે અનધિકૃત ગેરહાજરીને સજા લાદવા માટે સીધી-જેકેટ ફોર્મ્યુલામાં મૂકી શકાતી નથી. તે ઘણા પર આધાર રાખે છે

ડૉ. પી. એલ. સિંગલા (ઉપરોક્ત) માં દર્શાવેલ એક પરિબળ.

૩૦. આમ કહીને બે ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે આગળ કહ્યું કે સજાના જથ્થાના પ્રશ્ન સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે લાગુ થનારી એક કસોટી એ છે કે શું કોઈ વાજબી નોકરીદાતાએ સજા લાદતા પહેલા અપ્રસ્તુત બાબતોને બાકાત રાખ્યા પછી ગેરવર્તણૂકની મોટી, તીવ્રતા અને માત્રાને ધ્યાનમાં રાખીને અને અન્ય તમામ સંબંધિત સંજોગોને

ધ્યાનમાં રાખીને સમાન સંજોગોમાં આવી સજા લાદી હોત.અહીં એ નોંધવું યોગ્ય છે કે ઉપરોક્ત કેસમાં પ્રતિવાદી છ મહિના સુધી અનધિકૃત રીતે ફરજથી ગેરહાજર રહ્યો હતો અને તેણે પોતાનો દોષ સ્વીકાર્યો હતો અને તેની ગેરહાજરીના કારણો સમજાવતા કહ્યું હતું કે તેનો ન તો કોઈ ઇરાદો હતો કે ન તો ઉચ્ચ અધિકારીના આદેશની અવગણના કરવાની ઇચ્છા હતી અથવા તેણે કોઈ નિયમો અથવા નિયમોનું ઉલ્લંઘન કર્યું હતું પરંતુ તેનું કારણ સંપૂર્ણપણે વ્યક્તિગત અને તેના નિયંત્રણની બહાર હતું.વાસ્તવિક મેટ્રિક્સ મેળવવાના સંદર્ભમાં, કોર્ટે પ્રમાણસરતાના આધારે સજામાં દખલ કરી હતી.વર્તમાન કેસમાં હકીકતો તદ્દન અલગ છે.ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા કરવામાં આવેલા વિશ્લેષણ પરથી જોવામાં આવ્યું છે તેમ, તેણે ગેરહાજરી અને પ્રથમ વખત ત્યાગના ભૂતકાળના ગેરવર્તણૂક પર ભાર મૂક્યો છે અને ત્યારબાદ પ્રમાણસરતાના સિદ્ધાંતને લાગુ કરવા માટે આગળ વધ્યું છે.ઉપરોક્ત અભિગમ સ્પષ્ટ રીતે ખોટો છે.એવું કહેવાય છે કે પ્રતિવાદી નોંધપાત્ર સમય સુધી ગેરહાજર રહ્યો હતો.જ્યારે તેઓ અનધિકૃત રીતે ગેરહાજર હતા ત્યારે તેમણે નોકરીદાતાના સંદેશાવ્યવહારનો જવાબ ન આપતા અડગ વલણ દર્શાવ્યું હતું.એવું જણાય છે તેમ, તેમણે પોતાનો રસ્તો પસંદ કર્યો છે, સંભવતઃ આ વિચારને પોષિત કરીને કે તેઓ કોઈપણ લાંબા સમય સુધી ગેરહાજર

રહી શકે છે, કોઈપણ સમયે રજા આપવા માટે અરજી કરી શકે છે અને પોતાની મરજીથી અદાલતના દરવાજા પણ ખખડાવી શકે છે.પ્રતિવાદી માટે વિદ્વાન સલાહકારે અમને પ્રભાવિત કરવા માટે સખત પ્રયાસ કર્યો છે કે તે રીઢો ગેરહાજર ન હતો.જ્યારે પ્રતિવાદી લગભગ એક વર્ષ અને સાત મહિના સુધી ગેરહાજર રહ્યો હતો ત્યારે અમે ખરેખર ઉપરોક્ત રજૂઆતને સમજી શકતા નથી.રીઢો ગેરહાજરીની ગેરહાજરીની વિનંતી સંપૂર્ણપણે અસ્વીકાર્ય છે અને પ્રાપ્ત સંજોગોમાં, સ્વીકારની પ્રશંસા કરતું નથી.અમે એવું વિચારવા તૈયાર છીએ કે પ્રતિવાદીએ અપૂરતા કારણોસર આટલા લાંબા સમય સુધી અનધિકૃત રીતે ગેરહાજર રહીને માત્ર અનુશાસનહીનતા જ દર્શાવી ન હતી, પરંતુ તેનાથી દૂર જવાનો પ્રયાસ પણ કર્યો હતો.આવા વર્તનને મંજૂરી નથી અને અમે એવું વિચારવા તરફ વલણ ધરાવીએ છીએ કે ઉચ્ચ અદાલતે ભૂલથી સત્તાવાળાઓ પર આધાર રાખ્યો છે જ્યાં આ અદાલતે સજામાં દખલ કરી હતી.આપણી પાસે કોઈ શંકાનો પડછાયો નથી કે પ્રમાણસરતાનો સિદ્ધાંત આવા કેસ તરફ દૂરથી આકર્ષિત થતો નથી.સજા ચોક્કસપણે આઘાતજનક રીતે અસમાન નથી.

૩૧. એક બીજું પાસું પણ ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ.પ્રતિવાદી જુનિયર એન્જિનિયર હતો.તેમના સત્તાવાર હોદ્દાને ધ્યાનમાં રાખીને, તેમની

પાસેથી શિસ્ત જાળવવાની, જવાબદારી સાથે કામ કરવાની, નિષ્ઠા સાથે તેમની ફરજ નિભાવવાની અને પ્રામાણિકતા સાથે સંસ્થાની સેવા કરવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવતી હતી.આ પ્રકારની વર્તણૂકને સ્વીકારી શકાતી નથી કારણ કે તે કાર્ય સંસ્કૃતિમાં અસંવેદનશીલતા પેદા કરે છે અને કાર્યમાં અનુશાસનહીનતા લાવે છે.

સંસ્થા.આ સંદર્ભમાં, આપણે ભારત સરકાર અને અન્ય વિરુદ્ધ જ્યોર્જ ફિલિપ, ૨૦૦૬ ૧૩ એસ. સી. સી. ૧ નો એક ફરો ફળદાયી રીતે ટાંકી શકીએ છીએ: –

રજાથી વધુ સમય સુધી રોકાવાના અને ફરજમાંથી ગેરહાજર રહેવાના કિસ્સામાં, ફરજ પર જોડાવા માટે છ મહિનાનો સમય આપવો એ માત્ર શિસ્તભંગને જ નહીં પરંતુ સંસ્થામાં કાર્ય સંસ્કૃતિને સંપૂર્ણપણે વિશેષિત કરવા સમાન છે.બંધારણની કલમ ૫૧-એ (જે) જણાવે છે કે વ્યક્તિગત અને સામૂહિક પ્રવૃત્તિના તમામ ક્ષેત્રોમાં શ્રેષ્ઠતા માટે પ્રયત્ન કરવો એ દરેક નાગરિકની ફરજ રહેશે જેથી રાષ્ટ્ર સતત પ્રયાસ અને સિદ્ધિના ઉચ્ચ સ્તરે પહોંચે.જ્યાં સુધી કર્મચારીઓ શિસ્ત અને ફરજ પ્રત્યેની નિષ્ઠા જાળવી ન રાખે ત્યાં સુધી આ હાંસલ કરી શકાતું નથી.અદાલતોએ એવા આદેશો પસાર કરવા જોઈએ નહીં કે જે

બંધારણના ભાગ IV-A ની અંતર્ગત ભાવના અને ઉદ્દેશો પ્રાપ્ત કરવાને બદલે તેને નકારવા અથવા નાશ કરવાની વૃત્તિ ધરાવે છે.

૩૨. અમે આદરપૂર્વક આ લાગણીને પુનરાવર્તિત કરીએ છીએ અને એવી આશા સાથે પુનરાવર્તન કરીએ છીએ કે કોઈપણ સંસ્થાના કર્મચારીઓએ માત્ર વ્યક્તિગત શ્રેષ્ઠતા પ્રાપ્ત કરવા માટે જ નહીં પરંતુ સંસ્થાના સામૂહિક સારા માટે પણ શિસ્તનું પાલન કરવું જોઈએ. જ્યારે આપણે આ કહીએ છીએ, ત્યારે આપણે એવું કહ્યું હોવાનું સમજી શકતા નથી કે નોકરીદાતાઓએ કોઈપણ ગેરવર્તણૂક પર ગંભીર સજા લાદવા માટે કઠોર હોવું જોઈએ. સંસ્થામાં મૈત્રીપૂર્ણ વાતાવરણ કાર્ય સંસ્કૃતિનો વિકાસ કરે છે અને નોકરીદાતા અને કર્મચારીઓએ પ્રણાલીગત વિકાસ માટે મૂલ્યવાન મૂલ્ય તરીકે તેને યાદ રાખવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે.

૩૩. ઉપરોક્ત પરિસરના સંદર્ભમાં, અનિવાર્ય નિષ્કર્ષ એ છે કે સજા સાથે ઉચ્ચ અદાલતની દખલગીરી સંપૂર્ણપણે અયોગ્ય અને બિનટકાઉ છે, અને વધુમાં ઉચ્ચ અદાલત ચાર વર્ષ વીતી ગયા પછી રિટ અરજી પર સુનાવણી કરવામાં સંપૂર્ણપણે અન્યાયી હતી. ઉપરોક્ત વિશ્લેષણના પરિણામમાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ અને ઉચ્ચ

ન્યાયાલયની ખંડપીઠે પસાર કરેલા ચુકાદાઓ અને આદેશોને ઉલટાવી દેવા પડશે અને તે મુજબ અમે કરીએ છીએ.

૩૪. પરિણામે, અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે અને હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદાઓ અને આદેશોને બાજુ પર મૂકી દેવામાં આવે છે અને પક્ષોને તેમનો સંબંધિત ખર્ચ સહન કરવા માટે છોડી દેવામાં આવે છે.

૬.૨ જ્યાં સુધી આ અદાલતની દખલગીરીના અવકાશની વાત છે, ત્યાં સુધી હરિલાલ હરજિભાઈ વાસેલિયા વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને રના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય રહેશે, જેનો અહેવાલ [૨૦૧૬] એસ. સી. સી. ઓનલાઈન ગુજરાત ૨૯૫૧માં આપવામાં આવ્યો છે, જેમાં આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે અને ચુકાદો આપ્યો છે:

૧૧. કૃષ્ણકાંત (સુપ્રા), પાછળથી, ચેન્નાઈ મેટ્રોપોલિટન (સુપ્રા) માં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા વિચારણા કરવામાં આવી હતી. સુપ્રીમ કોર્ટે પરિચ્છેદ ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૫, ૨૬, ૨૭, ૨૮, ૨૯, ૩૦, ૩૧, ૩૨ અને ૩૩માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

૨૨. પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલે કૃષ્ણકાંત બી. પરમાર વિરુદ્ધ ભારત સંઘના નિર્ણય માટે અમારી પ્રશંસા કરી છે અને અન્ય એક બાબત એ પ્રકાશિત કરવા માટે કે તપાસ અધિકારી દ્વારા પરત કરવામાં આવેલા તારાણી ગેરહાજરીમાં અથવા શિસ્ત અધિકારી દ્વારા અનધિકૃત ગેરહાજરી ઇરાદાપૂર્વકની હતી તે નિર્ધારણની ગેરહાજરીમાં, આરોપ સાબિત થયો હોવાનું ગણી શકાય નહીં.ઉપરોક્ત રજૂઆતની પ્રશંસા કરવા માટે અમે ઉપરોક્ત સત્તામંડળનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કર્યો છે.ઉપરોક્ત કેસમાં, પ્રશ્ન ઊભો થયો હતો કે શું "ફરજમાંથી અનધિકૃત ગેરહાજરી" એ "ફરજ પ્રત્યેની નિષ્ઠાની નિષ્ફળતા" અથવા "સરકારી કર્મચારીનું અયોગ્ય વર્તન" સમાન છે, કારણ કે તેમાં અપીલકર્તાની ફરજ પ્રત્યેની નિષ્ઠા જાળવવામાં નિષ્ફળતા માટે આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું અને તેનું વર્તન સરકારી કર્મચારીને અયોગ્ય હતું.નિયમની સ્થિતિ તરફ વળ્યા પછી બે ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે આ રીતે વ્યક્ત કર્યું:

"૧૬.અપીલકર્તાની અનધિકૃત ગેરહાજરીનો ઉલ્લેખ કરતા કિસ્સામાં શિસ્ત સત્તાવાળાએ આક્ષેપ કર્યો હતો કે તે ફરજ પ્રત્યેની નિષ્ઠા જાળવવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો અને તેનું વર્તન સરકારી કર્મચારીને અયોગ્ય હતું."ફરજમાંથી અનધિકૃત ગેરહાજરી" એ ફરજ પ્રત્યેની

સમર્પણની નિષ્ફળતા અથવા સરકારી કમચારીનું અયોગ્ય વર્તન છે કે કેમ તે પ્રશ્ન એ નક્કી કર્યા વિના નક્કી કરી શકાતો નથી કે ગેરહાજરી ઇરાદાપૂર્વકની છે કે અનિવાર્ય સંજોગોને કારણે છે.

૧૭. જો ગેરહાજરી એ અનિવાર્ય સંજોગોનું પરિણામ છે કે જેમાં જાણ કરવી અથવા ફરજ બજાવવી શક્ય ન હતી, તો આવી ગેરહાજરીને ઇરાદાપૂર્વકની ગણી શકાય નહીં.કોઈપણ અરજી અથવા પૂર્વ પરવાનગી વિના ફરજમાંથી ગેરહાજરી અનધિકૃત ગેરહાજરી સમાન હોઈ શકે છે, પરંતુ તેનો અર્થ હંમેશા ઇરાદાપૂર્વક નથી હોતો.ત્યાં વિવિધ સંભાવનાઓ હોઈ શકે છે જેના કારણે કર્મચારી હોઈ શકે છે બીમારી, અકસ્માત, હોસ્પિટલમાં દાખલ થવા વગેરે જેવા તેના નિયંત્રણ બહારના અનિવાર્ય સંજોગો સહિત ફરજથી દૂર રહો, પરંતુ આવા કિસ્સામાં કર્મચારીને ફરજ પ્રત્યે સમર્પણની નિષ્ફળતા અથવા સરકારી કમચારીને અયોગ્ય વર્તન માટે દોષિત ઠેરવી શકાતો નથી.

૧૮. વિભાગીય કાર્યવાહીમાં, જો ફરજમાંથી અનધિકૃત ગેરહાજરીનો આરોપ મૂકવામાં આવે છે, તો શિસ્ત અધિકારીએ સાબિત કરવું જરૂરી

છે કે ગેરહાજરી ઇરાદાપૂર્વકની છે, આવા નિષ્કર્ષની ગેરહાજરીમાં, ગેરહાજરી ગેરવર્તણૂક નહીં ગણાય.

૨૩. અમે ભારપૂર્વક ટાંક્યું છે કારણ કે અમે એવું વિચારવા માટે તૈયાર છીએ કે અદાલતે, સરકારી કર્મચારીની ફરજ પ્રત્યેની નિષ્ઠા અથવા વર્તનની નિષ્ફળતાના આરોપ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, અસંસ્કારી દષ્ટિકોણ વ્યક્ત કર્યો છે અને આગળ વિદ્વતાપૂર્ણ ન્યાયાધીશોએ પણ અભિપ્રાય આપ્યો છે કે એવા અનિવાર્ય સંજોગો હોઈ શકે છે જે કર્મચારીના નિયંત્રણની બહાર હોય.તે સિવાય, ઉપરોક્ત કેસમાં હકીકતો અલગ હતી કારણ કે અમુક પ્રસંગોએ અપીલકર્તાને હાજરી રજિસ્ટર પર સહી કરતા અટકાવવામાં આવ્યા હતા અને તેમની ગેરહાજરી અવારનવાર થતી હતી.તે સિવાય, તેમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે શિસ્ત અધિકારી તરફથી એવા નિષ્કર્ષ પર આવવું ફરજિયાત છે કે ગેરહાજરી ઇરાદાપૂર્વકની છે.ચુકાદાની યોગ્ય સમજણ પર અમારો અભિપ્રાય છે કે ઉપરોક્ત કેસમાં વ્યક્ત કરવામાં આવેલો મત નિયમની સ્થિતિ, કર્મચારી સામે લાદવામાં આવેલા આરોપની પ્રકૃતિ અને તપાસ દરમિયાન રેકૉર્ડ પર આવેલી સામગ્રીને લગતા ઉપરોક્ત કેસની હકીકતો સુધી મર્યાદિત હોવો જોઈએ.કાયદામાં એક સંપૂર્ણ દરખાસ્ત તરીકે એવું ન કહી શકાય કે જ્યારે પણ લાંબી અનધિકૃત

ગેરહાજરી હોય, ત્યારે શિસ્ત અધિકારી તરફથી તે તારણ નોંધવું ફરજિયાત છે કે કર્મચારી ગેરહાજર રહેવા માટે અનિવાર્ય સંજોગો બતાવવામાં નિષ્ફળ જાય તો પણ ઉપરોક્ત ગેરહાજરી ઇરાદાપૂર્વકની છે.

૨૪. આ સંદર્ભમાં, તે અનધિકૃત ગેરહાજરી અને આ અદાલત દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલા અભિપ્રાયને લગતા કેટલાક અન્ય અધિકારીઓનો સંદર્ભ આપે તેવું લાગે છે. પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ ડૉ. પી. એલ. સિંગલા કેસમાં અદાલતે અનધિકૃત ગેરહાજરીનો સામનો કરતા આ રીતે જણાવ્યું છે: –

"અનધિકૃત ગેરહાજરી (અથવા વધુ પડતી રજા) એ શિસ્તભંગનું કાર્ય છે. જ્યારે પણ કોઈ કર્મચારી દ્વારા અનધિકૃત ગેરહાજરી હોય, ત્યારે નોકરીદાતા માટે બે અભ્યાસક્રમો ખુલા હોય છે. પ્રથમ એ છે કે ગેરવર્તણૂકને માફ કરવામાં આવી હોય તેવી ઘટનામાં બિનઅધિકૃત ગેરહાજરીના સમયગાળા માટે સમજૂતી સ્વીકારીને અને રજા મંજૂર કરીને અનધિકૃત ગેરહાજરીને માફ કરવી. બીજું છે અનધિકૃત ગેરહાજરીને ગેરવર્તણૂક તરીકે ગણવી, તપાસ કરવી અને ગેરવર્તણૂક માટે સજા લાદવી.

૨૫. ફરીથી, સજાના ખ્યાલ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે કોર્ટે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો:

"જ્યાં કર્મચારી કે જે અનધિકૃત રીતે ગેરહાજર હોય તે ફરજ પર પાછો ન આવે અને કોઈ સંતોષકારક સમજૂતી ન આપે, અથવા જ્યાં કર્મચારી દ્વારા આપવામાં આવેલ સમજૂતી સંતોષકારક ન હોય, ત્યારે નોકરીદાતા તેને સ્વીકારશે.

અનધિકૃત ગેરહાજરીના સંદર્ભમાં શિસ્તભંગની કાર્યવાહીનો આશરો લેવો.આવી શિસ્તની કાર્યવાહીથી મોટી સજા જેવી કે બરતરફી અથવા સેવામાંથી દૂર કરવાથી લઈને સંચિત અસર વિના વેતનવૃદ્ધિ અટકાવવા જેવા નાના દંડ સુધીની સજા થઈ શકે છે.દંડની હદ સેવાની પ્રકૃતિ, કર્મચારીની સ્થિતિ, ગેરહાજરીનો સમયગાળો અને ગેરહાજરીના કારણ/સમજૂતી પર આધારિત હશે.

૨૬. તુષાર ડી. ભટ્ટ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય કેસમાં, તેમાં અપીલકર્તા છ મહિનાના સમયગાળા માટે અનધિકૃત રીતે ગેરહાજર રહ્યો હતો અને તેણે ધમકીભર્યા પત્રો પણ લખ્યા હતા અને ગેરવર્તણૂકના કેટલાક અન્ય કૃત્યો પણ હાથ ધર્યા હતા.આખરે,

કર્મચારીને બરતરફીના આદેશ સાથે મુલાકાત કરવામાં આવી હતી અને ઉચ્ચ અદાલતે તેને મંજૂરીની મહોર આપી હતી. અપીલકર્તાના વર્તન પર ટિપ્પણી કરતા કોર્ટે જણાવ્યું હતું કે તે છ મહિનાથી વધુ સમય સુધી સત્તાવાર ફરજમાંથી અનધિકૃત રીતે ગેરહાજર રહેવાનું વાજબી નથી કારણ કે કોઈ પણ સંસ્થા અથવા સંસ્થાના શિસ્તના હિતમાં કર્મચારીના આવા અભિગમ અને વલણને સ્વીકારી શકાતું નથી.

૨૭. આમ, કર્મચારી દ્વારા ગેરવર્તણૂક તરીકે અનધિકૃત ગેરહાજરીને સજા લાદવા માટે સ્ટ્રેટજેકેટ ફોર્મ્યુલામાં મૂકી શકાતી નથી. તે ડૉ. પી. એલ. સિંગલા (એ. આઈ. આર. ૨૦૦૯ એસ. સી. ૧૧૪૯) (ઉપરોક્ત) માં દર્શાવ્યા મુજબ ઘણા પરિબળો પર નિર્ભર રહેશે.

૨૮. હાલમાં, આપણે તપાસ કરવા આગળ વધીશું કે ઉચ્ચ ન્યાયાલય પ્રમાણસરતાના સિદ્ધાંતને લાગુ કરવામાં ન્યાયી છે કે કેમ. સેવા કાયદામાં સજા લાદવાના સંદર્ભમાં પ્રમાણસરતાનું સિદ્ધાંત ત્યારે આકર્ષિત થાય છે જ્યારે અદાલત રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલી સામગ્રીના વિશ્લેષણ પર એવા નિષ્કર્ષ પર આવે છે કે શિસ્ત સત્તાધિકારી અથવા અપીલ સત્તાધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવેલી સજા અદાલતના અંતઃકરણને આંચકો આપે છે. આ સંબંધમાં ઇન્ડિયન

ઓઈલ કોર્પોરેશન લિમિટેડ અને અન્ય વિ. અશોક કુમાર અરોરાનો
એક ભાગ પુનઃઉત્પાદિત કરવા યોગ્ય છે:

"૨૦.શરૂઆતમાં, એ ઉદ્દેશ કરવો જરૂરી છે કે વિભાગીય તપાસના
આવા કેસોમાં અને તેમાં નોંધાયેલા તારણોમાં ઉચ્ચ અદાલત અપીલ
અદાલત/સત્તામંડળની સત્તાનો ઉપયોગ કરતી નથી.આવા
કિસ્સાઓમાં ઉચ્ચ ન્યાયાલયનું અધિકારક્ષેત્ર ખૂબ જ મર્યાદિત છે,
ઉદાહરણ તરીકે, જ્યાં એવું જોવા મળે છે કે કુદરતી ન્યાયના
સિદ્ધાંતોનું પાલન ન કરવા, વાજબી તકનો ઇનકાર કરવા, તારણો
કોઈ પુરાવા પર આધારિત નથી અને/અથવા સજા કર્મચારીના
સાબિત થયેલા ગેરવર્તણૂક માટે સંપૂર્ણપણે અપ્રમાણસર છે.

૨૯. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિ. જી. ગણાયુથમમાં, કોર્ટે
ઇંગ્લેન્ડ અને ભારતમાં વહીવટી કાયદામાં પ્રમાણસરતાની
વિભાવનાનું વિશ્લેષણ કર્યું હતું અને ત્યારબાદ શિસ્તની બાબતોમાં
સજાના સંદર્ભમાં પોતાને સંબોધી હતી અને અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે
જ્યાં સુધી અદાલત/ટ્રિબ્યુનલ તેની ગૌણ ભૂમિકામાં અભિપ્રાય ન
આપે ત્યાં સુધી વહીવટકર્તા તેની સામેની સામગ્રી પર અતાર્કિક હતો.

એસોસિએટેડ પ્રોવિન્સિયલ પિક્ચર હાઉસ લિમિટેડ વિ.વેઝ્સબરી
કોર્પ.અને કાઉન્સિલ ઓફ સિવિલ સર્વિસીસ યુનિયન્સ

v. નાગરિક સેવાના ધોરણો માટે મંત્રી, સજાને રદ કરી શકાતી નથી.

૩૦. કોલ ઇન્ડિયા લિમિટેડ અને અન્ય વિ. મુકુલ કુમાર ચૌધરી
કેસમાં, અદાલતે, પ્રમાણસરતાના સિદ્ધાંતનું વિસ્તૃત વિશ્લેષણ કર્યા
પછી, આ રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો:

"૧૯.આમ, પ્રમાણસરતાનો સિદ્ધાંત આપણા ન્યાયશાસ્ત્રમાં ન્યાયિક
સમીક્ષાનો સારી રીતે માન્ય ખ્યાલ છે.ગેરવર્તણૂકનો આરોપ સાબિત
થયા પછી સજાનું પ્રમાણ નક્કી કરવાની નિર્ણયકર્તાની વિવેકાધીન
ક્ષેત્ર અને એકમાત્ર સત્તાની અંદર અન્યથા શું છે, જો આવી વિવેકાધીન
શક્તિનો ઉપયોગ એવી રીતે કરવામાં આવે કે જે દોષના પ્રમાણની
બહાર હોય તો ન્યાયિક હસ્તક્ષેપનો સામનો કરવો પડે છે.આરોપ
કરતાં વધુ હોય તેવી સજાનો ચુકાદો પ્રતિરક્ષાનો દાવો કરી શકતો નથી
અને ન્યાયિક સમીક્ષાના મર્યાદિત અવકાશ હેઠળ હસ્તક્ષેપ માટે ખુલ્લો
રહે છે.

૨૦. સજાના જથ્થાના પ્રશ્ન સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે લાગુ થનાર પરીક્ષણોમાંથી એક હશે:શું કોઈ વાજબી નોકરીદાતાએ સમાન સંજોગોમાં આવી સજા લાદી હોત?દેખીતી રીતે, વાજબી નોકરીદાતા પાસેથી ગેરવર્તણૂકના માપ, તીવ્રતા અને પ્રમાણ અને અન્ય તમામ સંબંધિત સંજોગોને ધ્યાનમાં લેવાની અને સજા લાદતા પહેલા અપ્રસ્તુત બાબતોને બાકાત રાખવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે.

૨૧. વર્તમાન જેવા કેસમાં જ્યાં ગેરવર્તણૂક થાય છે ગુનેગારની છ મહિના માટે ફરજમાંથી અનધિકૃત ગેરહાજરી હતી પરંતુ આવા ગેરવર્તણૂકનો આરોપ લગાવ્યા પછી, તેણે વાજબી રીતે પોતાનો દોષ સ્વીકાર્યો અને એમ કહીને તેની ગેરહાજરીનું કારણ સમજાવ્યું કે તેનો ઈરાદો ન હતો કે ઉચ્ચ અધિકારીના આદેશની અવગણના કરવાની ઈચ્છા ન હતી અથવા કંપનીના કોઈપણ નિયમો અને નિયમોનું ઉલ્લંઘન કર્યું હતું પરંતુ તેનું કારણ સંપૂર્ણ રીતે વ્યક્તિગત હતું અને તેના નિયંત્રણની બહાર હતું અને હકીકતમાં, તેણે પોતાનું રાજીનામું મોકલ્યું હતું જે સ્વીકારવામાં આવ્યું ન હતું, દૂર કરવાના આદેશને ન્યાયી ઠેરવી શકાતો નથી, કારણ કે અમારા ચુકાદામાં, કોઈ વાજબી નોકરીદાતાએ સમાન સંજોગોમાં દૂર કરવાની

ભારે સજા લાઘો ન હોત.સજા માત્ર અતિશય કઠોર જ નથી પરંતુ આરોપો કરતાં પણ વધુ છે.

આમ કહીને બે ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે આગળ કહ્યું કે સજાના જથ્થાના પ્રશ્ન સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે લાગુ થનારી કસોટીઓમાંની એક એ છે કે શું કોઈ વાજબી નોકરીદાતાએ સજા લાદતા પહેલા અપ્રસ્તુત બાબતોને બાકાત રાખ્યા પછી ગેરવર્તણૂક અને અન્ય તમામ સંબંધિત સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને સમાન સંજોગોમાં આવી સજા લાદી હોત.

૩૧ અહીં એ નોંધવું યોગ્ય છે કે ઉપરોક્ત કેસમાં પ્રતિવાદી છ મહિના સુધી અનધિકૃત રીતે ફરજથી ગેરહાજર રહ્યો હતો અને તેણે પોતાનો દોષ સ્વીકાર્યો હતો અને તેની ગેરહાજરીના કારણો સમજાવતા કહ્યું હતું કે તેનો ન તો કોઈ ઇરાદો હતો કે ન તો ઉચ્ચ અધિકારીના આદેશની અવગણના કરવાની ઇચ્છા હતી અથવા તેણે કોઈ નિયમોનું ઉલ્લંઘન કર્યું હતું અથવા

નિયમો પરંતુ તેનું કારણ સંપૂર્ણપણે વ્યક્તિગત અને તેના નિયંત્રણની બહાર હતું.વાસ્તવિક મેટ્રિક્સ મેળવવાના સંદર્ભમાં, કોર્ટે પ્રમાણસરતાના આધારે સજામાં દખલ કરી હતી.વર્તમાન કેસમાં

હકીકતો તદ્દન અલગ છે.ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા કરવામાં આવેલા વિશ્લેષણ પરથી જોવામાં આવ્યું છે તેમ, તેણે ગેરહાજરી અને પ્રથમ વખત ત્યાગના ભૂતકાળના ગેરવર્તણૂક પર ભાર મૂક્યો છે અને ત્યારબાદ પ્રમાણસરતાના સિદ્ધાંતને લાગુ કરવા માટે આગળ વધ્યું છે.ઉપરોક્ત અભિગમ સ્પષ્ટ રીતે ખોટો છે.એવું કહેવાય છે કે પ્રતિવાદી નોંધપાત્ર સમય સુધી ગેરહાજર રહ્યો હતો.જ્યારે તેઓ અનધિકૃત રીતે ગેરહાજર હતા ત્યારે તેમણે નોકરીદાતાના સંદેશાવ્યવહારનો જવાબ ન આપતા અડગ વલણ દર્શાવ્યું હતું.એવું જણાય છે તેમ, તેમણે પોતાનો રસ્તો પસંદ કર્યો છે, સંભવતઃ આ વિચારને પોષિત કરીને કે તેઓ કોઈપણ લાંબા સમય સુધી ગેરહાજર રહી શકે છે, કોઈપણ સમયે રજા આપવા માટે અરજી કરી શકે છે અને પોતાની મરજીથી અદાલતના દરવાજા પણ ખખડાવી શકે છે.

૩૨ પ્રતિવાદી માટે વિદ્વાન સલાહકારે અમને પ્રભાવિત કરવા માટે સખત પ્રયાસ કર્યો છે કે તે રીઢો ગેરહાજર ન હતો.જ્યારે પ્રતિવાદી લગભગ એક વર્ષ અને સાત મહિના સુધી ગેરહાજર રહ્યો હતો ત્યારે અમે ખરેખર ઉપરોક્ત રજૂઆતને સમજી શકતા નથી."રીઢો ગેરહાજરી" ની ગેરહાજરીની વિનંતી સંપૂર્ણપણે અસ્વીકાર્ય છે અને પ્રાપ્ત સંજોગોમાં, સ્વીકારની પ્રશંસા કરતું નથી.અમે એવું વિચારવા તૈયાર

છીએ કે પ્રતિવાદીએ અપૂરતા કારણોસર આટલા લાંબા સમય સુધી અનધિકૃત રીતે ગેરહાજર રહીને માત્ર અનુશાસનહીનતા જ દર્શાવી ન હતી, પરંતુ તેને મેળવવાનો પ્રયાસ પણ કર્યો હતો.

તેનાથી દૂર રહો.આવા વર્તનને મંજૂરી નથી અને અમે એવું વિચારવા તરફ વલણ ધરાવીએ છીએ કે ઉચ્ચ અદાલતે ભૂલથી સત્તાવાળાઓ પર આધાર રાખ્યો છે જ્યાં આ અદાલતે સજામાં દખલ કરી હતી.આપણી પાસે કોઈ શંકાનો પડછાયો નથી કે પ્રમાણસરતાનો સિદ્ધાંત આવા કેસ તરફ દૂરથી આકર્ષિત થતો નથી.સજા ચોક્કસપણે આઘાતજનક રીતે અસમાન નથી.

૩૩ એક બીજું પાસું પણ ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ.પ્રતિવાદી જુનિયર એન્જિનિયર હતો.તેમના સત્તાવાર હોદ્દાને ધ્યાનમાં રાખીને, તેમની પાસેથી શિસ્ત જાળવવાની, જવાબદારી સાથે કામ કરવાની, નિષ્ઠા સાથે તેમની ફરજ નિભાવવાની અને પ્રામાણિકતા સાથે સંસ્થાની સેવા કરવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવતી હતી.આ પ્રકારની વર્તણૂકને સ્વીકારી શકાતી નથી કારણ કે તે કાર્ય સંસ્કૃતિમાં અસંવેદનશીલતા પેદા કરે છે અને સંસ્થામાં શિસ્તભંગની શરૂઆત કરે છે.આ સંદર્ભમાં, આપણે ભારત સરકાર અને અન્ય વિ. જ્યોર્જ ફિલિપનો એક ફરો ફળદાયી રીતે ટાંકી શકીએ છીએ:

"૧૮.....રજાથી વધુ સમય સુધી રોકાવાના અને ફરજમાંથી ગેરહાજર રહેવાના કિસ્સામાં, ફરજ પર જોડાવા માટે છ મહિનાનો સમય આપવો એ માત્ર શિસ્તભંગને જ નહીં પરંતુ સંસ્થામાં કાર્ય સંસ્કૃતિને સંપૂર્ણપણે વિશેષિત કરવા સમાન છે.બંધારણની કલમ ૫૧એ (જે) જણાવે છે કે દરેક નાગરિકની ફરજ રહેશે કે તે વ્યક્તિગત અને સામૂહિક પ્રવૃત્તિના તમામ ક્ષેત્રોમાં શ્રેષ્ઠતા માટે પ્રયત્ન કરે જેથી રાષ્ટ્ર સતત પ્રયાસ અને સિદ્ધિના ઉચ્ચ સ્તરે પહોંચે.જ્યાં સુધી કર્મચારીઓ શિસ્ત અને ફરજ પ્રત્યેની નિષ્ઠા જાળવી ન રાખે ત્યાં સુધી આ હાંસલ કરી શકાતું નથી.અદાલતોએ એવા આદેશો પસાર કરવા જોઈએ નહીં કે જે બંધારણના ભાગ IVA ની અંતર્ગત ભાવના અને ઉદ્દેશો પ્રાપ્ત કરવાને બદલે તેને નકારવા અથવા નાશ કરવાની વૃત્તિ ધરાવે છે.

૧૨. કેસની વિચિત્ર હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, હું રિટ અરજદારને સત્તાધિકારી સમક્ષ પોતાનો કેસ રજૂ કરવાની એક તક આપવાના દૃષ્ટિકોણથી વિવાદિત આદેશને રદ કરવા માંગુ છું.સંબંધિત સત્તાધિકારી રિટ અરજદારને સાંભળશે અને ત્યારબાદ આ સંબંધમાં યોગ્ય નિર્ણય લેશે.હું માત્ર એટલું જ કહી શકું છું કે રિટ અરજદાર દ્વારા આપવામાં આવેલી સેવાની લંબાઈને ધ્યાનમાં રાખીને

સંબંધિત અધિકારી ગુજરાત સિવિલ સર્વિસીસ (પેન્શન) નિયમો ૨૦૦૨ના નિયમ ૧૦ની પણ તપાસ કરી શકે છે, જે અકાળ નિવૃત્તિની જોગવાઈ કરે છે.

૧૩. પરિણામે, આ રિટ અરજી આંશિક રીતે સફળ થાય છે.આ વિવાદિત આદેશને રદ કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે.સંબંધિત સત્તામંડળ રિટ અરજદારની વહેલી તકે સુનાવણી કરશે અને ત્યારબાદ કાયદા અનુસાર યોગ્ય આદેશ પસાર કરશે.જો રિટ અરજદાર સંબંધિત અધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવતા નવા આદેશથી કોઈપણ રીતે અસંતુષ્ટ હોય, તો તે કાયદા અનુસાર યોગ્ય મંચ સમક્ષ યોગ્ય કાનૂની ઉપાય મેળવવા માટે તેના માટે ખુલ્લો રહેશે.

૧૪. સંબંધિત સત્તાધિકારી રિટ અરજદારને સુનાવણીની તારીખ અને સ્થળની જાણ કરતી નોટિસ જારી કરશે અને તે તારીખે રિટ અરજદાર હાજર થશે અને પોતાની રજૂઆત કરશે.

૧૫. ઉપરોક્ત સાથે, આ રિટ અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.સીધી સેવાની મંજૂરી છે.

૭. ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત તથ્યો અને સંજોગો અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાને ધ્યાનમાં રાખીને, મારો અભિપ્રાય છે કે આ અદાલત શિસ્ત અધિકારીના નિર્ણય પર અપીલમાં બેસી રહી નથી અને આરોપની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં રાખીને, સત્તાધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવેલી સજા અરજદાર સામે સાબિત થયેલા આરોપથી અસંગત નથી અને તેથી, હાલની અરજી કોઈપણ ગુણદોષથી વંચિત હોવાથી તેને બરતરફ કરવાની જરૂર છે અને તે મુજબ તેને બરતરફ કરવામાં આવે છે.નિયમ નાબૂદ કરવામાં આવે છે."

૭.૩ મેસર્સ ગોદરેજ સારા લી લિમિટેડ વિરુદ્ધ એક્સાઈઝ એન્ડ ટેક્સેશન ઓફિસર-કમ-એસેસિંગ ઓથોરિટીના કેસમાં ૨૦૨૩ લાઈવ લો એસસી ૭૦ માં નોંધાયેલા માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવો પણ ફળદાયી રહેશે, ખાસ કરીને, તેના પેરા ૪ થી ૬, જે નીચે મુજબ છે.

"૪. પ્રશ્નોના જવાબ આપતા પહેલા, અમે બંધારણની કલમ ૨૨૬ દ્વારા આપવામાં આવેલી રિટ સત્તાઓના ઉપયોગ પર થોડા શબ્દો કહેવાની ઇચ્છાને અનુભવીએ છીએ, કારણ કે ઉચ્ચ અદાલતો દ્વારા પસાર કરાયેલા કેટલાક આદેશો રિટ પિટિશનને "જાળવવા યોગ્ય નથી" તરીકે વર્ણવે છે કારણ કે સંબંધિત કાયદાઓ દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલ વૈકલ્પિક ઉપાય રિટ અધિકારક્ષેત્રની વિનંતી કરવા ઇચ્છતા પક્ષો દ્વારા અનુસરવામાં આવ્યો

નથી.કલમ ૨૨૬ હેઠળ વિશેષાધિકારો જારી કરવાની સત્તા સંપૂર્ણ પ્રકૃતિની છે.આવી સત્તાના ઉપયોગ પરની કોઈપણ મર્યાદા બંધારણમાં જ શોધી શકાય તેવી હોવી જોઈએ.આ સંબંધમાં અનુચ્છેદ ૩૨૮ અને બંધારણમાં સમાન શબ્દોવાળી અન્ય કલમોના આદેશોનો લાભદાયી સંદર્ભ આપી શકાય છે.કલમ ૨૨૬, શરતોમાં, રિટ જારી કરવાની સત્તાના ઉપયોગ પર કોઈ મર્યાદા અથવા સંયમ લાદતી નથી.જોકે એ વાત સાચી છે કે જે કાયદો લાગુ કરવામાં આવ્યો છે અને રિટ પિટિશનમાં આક્ષેપિત કાર્યવાહીને જન્મ આપ્યો છે તે કાયદા હેઠળ ઉપાયની ઉપલબ્ધતા હોવા છતાં રિટ સત્તાઓનો ઉપયોગ નિયમિત રીતે થવો જોઈએ નહીં, તેમ છતાં, માત્ર હકીકત એ છે કે ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ અરજદારે, આપેલ કેસમાં, તેના માટે ઉપલબ્ધ વૈકલ્પિક ઉપાયનો પીછો કર્યો નથી/તેને યાંત્રિક રીતે તેની બરતરફી માટેના આધાર તરીકે સમજી શકાતો નથી.તે સ્વયંસિદ્ધ છે કે ઉચ્ચ અદાલતો (દરેક ચોક્કસ કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને) પાસે રિટ પિટિશનને ધ્યાનમાં લેવી કે નહીં તે અંગે વિવેકબુદ્ધિ છે.કલમ ૨૨૬ હેઠળ સત્તાના ઉપયોગ પર સ્વ-લાદવામાં આવેલા પ્રતિબંધોમાંથી એક જે ન્યાયિક ઉદાહરણો દ્વારા વિકસિત થયું છે તે એ છે કે ઉચ્ચ અદાલતોએ સામાન્ય રીતે રિટ પિટિશનને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ નહીં, જ્યાં અસરકારક અને અસરકારક વૈકલ્પિક ઉપાય ઉપલબ્ધ હોય.તે જ સમયે, એ યાદ રાખવું જોઈએ કે અપીલ અથવા પુનરાવર્તનના વૈકલ્પિક ઉપાયની માત્ર ઉપલબ્ધતા, જે પક્ષ કલમ હેઠળ હાઈકોર્ટના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરે છે.

૨૨૬ પીછો કર્યો નથી, ઉચ્ચ અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને દૂર કરશે નહીં અને રિટ પિટિશનને "જાળવવા યોગ્ય નથી".નિર્ણયોની લાંબી હરોળમાં, આ અદાલતે સ્પષ્ટ કર્યું છે કે વૈકલ્પિક ઉપાયોની ઉપલબ્ધતા તેના પર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ તરીકે કામ કરતી નથી.

"રિટ પિટિશનની જાળવણીક્ષમતા અને તે નિયમ, જેમાં પક્ષને કાયદા દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલ વૈકલ્પિક ઉપાયને અનુસરવાની જરૂર હોય છે, તે કાયદાના નિયમને બદલે નીતિ, સગવડ અને વિવેકબુદ્ધિનો નિયમ છે.પ્રાથમિક હોવા છતાં, તે પુનરાવર્તન કરવાની જરૂર છે કે રિટ પિટિશનની "મનોરંજનક્ષમતા" અને "જાળવણીક્ષમતા" એ અલગ વિભાવનાઓ છે.બન્ને વચ્ચેના સારા પરંતુ વાસ્તવિક તફાવતને અવગણવો જોઈએ નહીં."જાળવણીક્ષમતા" અંગેનો વાંધો મામલાના મૂળ સુધી જાય છે અને જો આ પ્રકારનો વાંધો સારભૂત હોવાનું જણાય તો અદાલતો ચુકાદા માટે લાઈસન્સ મેળવવામાં પણ અસમર્થ બની જશે.બીજી બાજુ, "મનોરંજનક્ષમતા" નો પ્રશ્ન સંપૂર્ણપણે ઉચ્ચ અદાલતોની વિવેકબુદ્ધિના ક્ષેત્રમાં છે, રિટ ઉપાય વિવેકાધીન છે.જાળવણીપાત્ર હોવા છતાં રિટ પિટિશનને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા ઘણા કારણોસર ધ્યાનમાં લેવામાં નહીં આવે અથવા જો દાવો કરાયેલ રાહત જાહેર હિતને આગળ વધારતી ન હોય તો, એક મજબૂત કાનૂની મુદ્દો સ્થાપિત કરવા છતાં, અરજદારને રાહત આપવાનો પણ ઇનકાર કરી શકાય છે.આથી, ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા રિટ અરજીને એ આધાર પર રદ કરવી કે અરજદારે વૈકલ્પિક ઉપાયનો લાભ લીધો નથી, જો કે, આવા મનોરંજન માટે

અપવાદરૂપ કેસ બનાવવામાં આવ્યો છે કે કેમ તેની તપાસ કરવી યોગ્ય રહેશે નહીં.

૫. બંધારણની શરૂઆતના થોડા સમય પછી, આ અદાલતની બંધારણીય ખંડપીઠે તેના નિર્ણયમાં ૧૯૫૮માં એસ. સી. આર. ૫૯૫ (ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ મોહમ્મદ.નૂહ) ને નીચે પ્રમાણે અવલોકન કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો:

"૧૦.આગલી જગ્યાએ એ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે મેન્ડમસની જેમ સર્ટિઓરારીના સંદર્ભમાં કોઈ નિયમ નથી, કે તે ત્યાં જ રહેશે જ્યાં અન્ય કોઈ સમાન અસરકારક ઉપાય ન હોય.તે સારી રીતે સ્થાપિત છે કે, જો જરૂરી આધારો અસ્તિત્વમાં હોય તો, પ્રમાણપત્રો હશે, જો કે અપીલનો અધિકાર કાયદા દ્વારા આપવામાં આવ્યો છે, (હેલ્સબરીઝ લોઝ ઓફ ઇંગ્લેન્ડ, ત્રીજી આવૃત્તિ, વોલ્યુમ. ૧૧, તા.પી. ૧૩૦ અને ત્યાં ટાંકવામાં આવેલા કિસ્સાઓ).હકીકત એ છે કે પીડિત પક્ષ પાસે બીજો અને પૂરતો ઉપાય છે તે સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કોઈ નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે કે શું તેણે તેની વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરીને, નીચલી અદાલતોની કાર્યવાહી અને નિર્ણયોને રદ કરવા માટે પ્રમાણપત્રની રિટ જારી કરવી જોઈએ અને સામાન્ય રીતે ઉચ્ચ અદાલત ત્યાં સુધી દખલ કરવાનો ઇનકાર કરશે જ્યાં સુધી પીડિત પક્ષ તેના અન્ય વૈધાનિક ઉપાયો, જો કોઈ હોય તો, સમાપ્ત ન

કરે.પરંતુ રિટ મંજૂર કરવામાં આવે તે પહેલાં વૈધાનિક ઉપાયોના સમાપ્તિની જરૂર હોય તેવો આ નિયમ કાયદાના નિયમને બદલે નીતિ, સગવડ અને વિવેકબુદ્ધિનો નિયમ છે અને અસંખ્ય ઉદાહરણો છે જ્યાં પીડિત પક્ષ પાસે અન્ય પૂરતા કાનૂની ઉપાયો હોવા છતાં પ્રમાણપત્રની રિટ જારી કરવામાં આવી છે.***"

૬. છેલ્લી સદીના અંતમાં, આ અદાલતે (૧૯૯૮) ૮ એસ. સી. સી. ૧ (વ્હર્લપૂલ કોર્પોરેશન વિ. ટ્રેડ માર્ક્સ, મુંબઈ અને અન્ય) માં નોંધાયેલા તેના નિર્ણયના ફક્ત ૧૫માં એવા અપવાદો કોતર્યા હતા કે જેમાં પક્ષ દ્વારા વૈકલ્પિક ઉપાયનો લાભ ન લીધો હોવા છતાં રિટ પિટિશનને ધ્યાનમાં લેવામાં રિટ કોર્ટને ન્યાયી ઠેરવવામાં આવશે.

કાયદા દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલ.એ જ નીચે પ્રમાણે વાંચે છે:

- (i) જ્યાં રિટ પિટિશન કોઈપણ મૂળભૂત અધિકારોના અમલીકરણની માંગ કરે છે;
- ((૨) જ્યાં કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન થાય છે;
- ((૩) જ્યાં આદેશ અથવા કાર્યવાહી સંપૂર્ણપણે અધિકારક્ષેત્ર વગરની હોય; અથવા

((iv) જ્યાં કાયદાના અધિકારોને પડકારવામાં આવે છે."

૭.૪ આ કેસમાં સત્તાવાળાઓ દ્વારા કુદરતી ન્યાયના કોઈ સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરવામાં આવ્યું નથી, કોઈ ન્યાયક્ષેત્રની ભૂલ નથી, અરજદારે પણ કોઈ કાયદાના અધિકારને પડકાર્યો નથી અને અરજદારના કોઈપણ મૂળભૂત અધિકારોનું ઉલ્લંઘન થયું નથી.તેથી, વર્તમાન કેસ ઉપરોક્ત માપદંડ હેઠળ આવતો નથી.આ આધાર પર પણ આ અરજીઓ રદ કરવાની જરૂર છે.

૮.૧ અરજદાર દ્વારા નિર્વિવાદપણે આ અદાલતનો સંપર્ક કરવામાં વિલંબ થયો છે.મોટાભાગના વિવાદિત ઓર્ડર ૨૦૧૭/૨૦૧૮ વર્ષના હોય છે.અરજદારે વર્ષ ૨૦૨૦માં તેને પડકાર્યો હતો.આ તબક્કે, (૨૦૧૧) ૩ એસ. સી. સી. ૪૩૬ માં નોંધાયેલા ઓરિસ્સા રાજ્ય અને અન્ય વિરુદ્ધ મમતા મોહંતીના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવો ફળદાયી રહેશે, ખાસ કરીને પેરા:૫૪ જે નીચે મુજબ વાંચે છે.

"૫૪. આ અદાલતે આ દલીલને સતત નકારી કાઢી છે કે જે અરજદાર અદાલત દ્વારા સમાન કેસમાં આપવામાં આવેલી રાહત વિશે જાણ્યા પછી અદાલતનો સંપર્ક કરે તો વિલંબ અને વિલંબની અવગણના કરીને અરજી પર વિચાર કરવો જોઈએ કારણ કે તે વિલંબ અને વિલંબ માટે યોગ્ય સમજૂતી આપી શકતી નથી.એક વાદી ઊંડી ઊંઘમાંથી

જાગી શકતો નથી અને એવા કિસ્સાઓમાં ચુકાદાથી પ્રોત્સાહનનો દાવો કરી શકતો નથી કે જ્યાં કોઈ મહેનતુ વ્યક્તિએ વાજબી સમયની અંદર અદાલતનો સંપર્ક કર્યો હોય."

૮.૨ વર્તમાન કેસની હકીકતો તેમજ સાબિત થયેલા આરોપો અનુસાર ગેરવર્તણૂક, બેદરકારી અને વિશાળ સરકારી ભંડોળની ગેરરીતિ તરફ નજર ફેરવતા, કારણ કે અરજદારને વૈકલ્પિક ઉપાય ઉપલબ્ધ છે, આ અદાલત આ તબક્કે ન્યાયિક તપાસ દ્વારા વિવાદિત આદેશોમાં દખલ કરવાનું કામ કરતી નથી.વર્તમાન કેસમાં, રેકૉર્ડ પર પુરાવા છે, જે તપાસને સ્વીકૃત અને પ્રાપ્ત પુરાવા તરીકે રાખવાની ફરજ સોંપવામાં આવેલી સત્તા એ નિષ્કર્ષને વાજબી રીતે સમર્થન આપી શકે છે કે ગુનેગાર અધિકારી આરોપો માટે દોષિત છે.તેથી, પુરાવાની સમીક્ષા કરવા અને પુરાવા પર સ્વતંત્ર તારણ પર પહોંચવા માટે આ અદાલતના કાર્ય માટે, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઘણી વખત અવલોકન કર્યું છે કે વિભાગીય અધિકારીઓ, જો તપાસ અન્યથા યોગ્ય રીતે કરવામાં આવે તો, હકીકતોના એકમાત્ર ન્યાયાધીશો છે અને જો હોય તો કેટલાક કાનૂની પુરાવા કે જેના પર તેમના તારણો પર્યાપ્તતા પર આધારિત હોઈ શકે છે અથવા તે પુરાવાની વિશ્વસનીયતા એવી બાબત નથી કે જેને ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ રિટ માટેની કાર્યવાહીમાં ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ પ્રચાર કરવાની મંજૂરી આપી શકાય.

૯. ઉપર નોંધાયેલા કારણોસર, આ અરજીઓ રદ કરવાની જરૂર છે અને તે મુજબ રદ કરવામાં આવે છે.આ નિયમનો અમલ કરવામાં આવે છે.વચગાળાની રાહત, જો કોઈ હોય તો, ખાલી છે.

(સંદીપ એન. ભટ્ટ, ન્યાયમૂરતિ)

એમ. એચ. દવે

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.